

Business cycles as usual?

De Nederlandse economie volgt traditioneel het uitvoergeleide pad van herstel. Zullen investeringen en consumptie wederom het estafettestokje van de exporteurs overnemen?

De conjunctuurindicator wijst op een voortgaande opleving, die zich vooralsnog niet duidelijk manifesteert in de realisatiereeks (figuur 1). Uitgedrukt in de volumegroei van het bbp lag het meest recente dieptepunt in 2003 met een groeicijfer van -0,9%. Met een positieve groei van 1,4% is 2004 het eerste jaar van herstel. De vraag luidt in hoeverre het huidige herstel zich ontwikkelt volgens traditionele historische patronen? Daartoe wordt in figuur 2 het groeicijfer van het bbp opgesplitst in de bijdragen van de bestedingscomponenten: te weten particuliere consumptie, bedrijfsinvesteringen exclusief woningen, overheidsconsumptie plus – investeringen en de netto-uitvoer.

De export is de startmotor van de economie, ...

Net als in de hersteljaren 1993 en 1994 wordt de groei in 2004 voornamelijk gedreven door de bijdrage van de netto-uitvoer. De Nederlandse uitvoer van goederen en diensten versnelde vorig jaar met ruim 7,5%-punt tot 8,3%, terwijl de voor Nederland relevante wereldhandelsgroei, dat is de groei van de wereldhandel herwogen naar de afzetmarkten van Nederlandse exporteurs, ruim verdubbelde naar 6,9%. Deze uitvoerprestatie komt voornamelijk op het conto van de wederuitvoer, waarbij Nederland fungeert als distributieland. Door de verslechterde prijsconcurrentiepositie op basis van arbeidskosten per eenheid product bleef de groei van de binnenlands geproduceerde uitvoer met 3,2% achter bij de relevante wereldhandelsgroei. Met een aandeel van 77% is West-Europa de belangrijkste afzetmarkt van de Nederlandse uitvoer. De bbp- en invoergroei in deze regio is op dit moment beduidend lager dan elders, waardoor de voor Nederland relevante wereldhandelsgroei achterblijft bij de totale wereldhandelsgroei. Deze laatste profiteerde sterk van de relatief snelle groei van de opkomende economieën van China, India, Centraal- en Oost-Europa en in mindere mate Latijns-Amerika. Het aandeel van de opkomende economieën in de wereldhandel is gedurende de afgelopen 10 jaar met een kwart uitgebreid tot 40% van de totale wereldhandel. De Nederlandse handel met Oost-Europa heeft een forse impuls gekregen met de toetreding van 10 nieuwe lidstaten tot de Europese Unie.

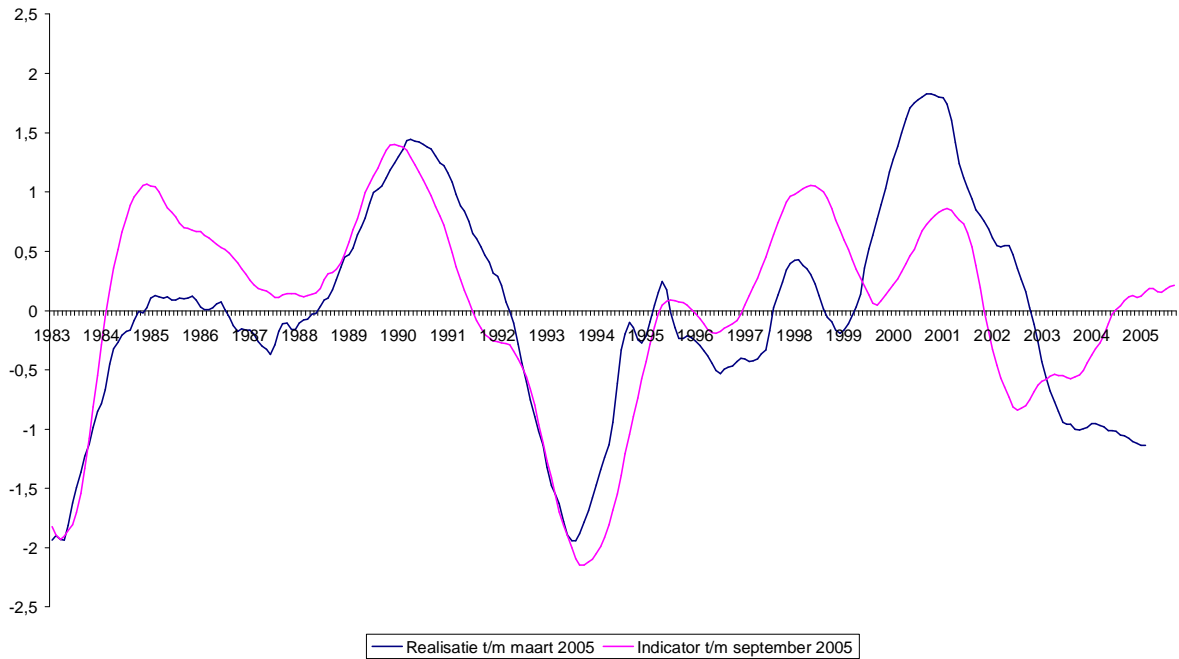
... maar zal die wederom de binnenlandse bestedingen aan kunnen zwingelen?

Volgens het historische patroon van figuur 2 zou de volgende fase van het conjunctuurherstel vooral moeten worden gedragen door de binnenlandse bestedingen. De positieve signalen daaromtrent zijn vooralsnog erg pril. Sinds vorig jaar dragen alle bestedingscomponenten weer positief bij aan de groei van het bbp. Het aantrekken van de uitvoer en het herstel van de winsten heeft de bedrijfsinvesteringen na drie jaren van teruggang weer doen toenemen. De negatieve bijdrage aan de groei van de particuliere consumptie in 2003 is uitzonderlijk over de afgelopen 20 jaar, zoals blijkt uit figuur 2, terwijl de kleine positieve bijdrage van de consumptie in 2004 nog opwaarts is vertekend door de financieringsschuif in de zorg. Niettemin biedt de ontwikkeling van het consumentvertrouwen hoop: deze bereikte in april zijn hoogste waarde in drie jaar, voornamelijk vanwege de optimistische kijk op de economische situatie in de komende 12 maanden. De groeibijdrage van de overheidsbestedingen neemt de laatste jaren af. De relatief grote bijdrage van de overheidsconsumptie en –investeringen hield de bbp-groei in de jaren 2001 en 2002 uit de rode cijfers. De werkgelegenheid bij de overheid en de zorg nam in deze jaren toe door het opvullen van de openstaande vacatures. De collectieve sector fungeerde daarmee als automatische stabilisator van de conjunctuur. De geringere bijdrage in 2003 en 2004 was het gevolg van de nullijn in de contractlonen en de budgettaire consolidatieslag om het overheidstekort binnen de normen van het Stabiliteits- en Groeipact te brengen.

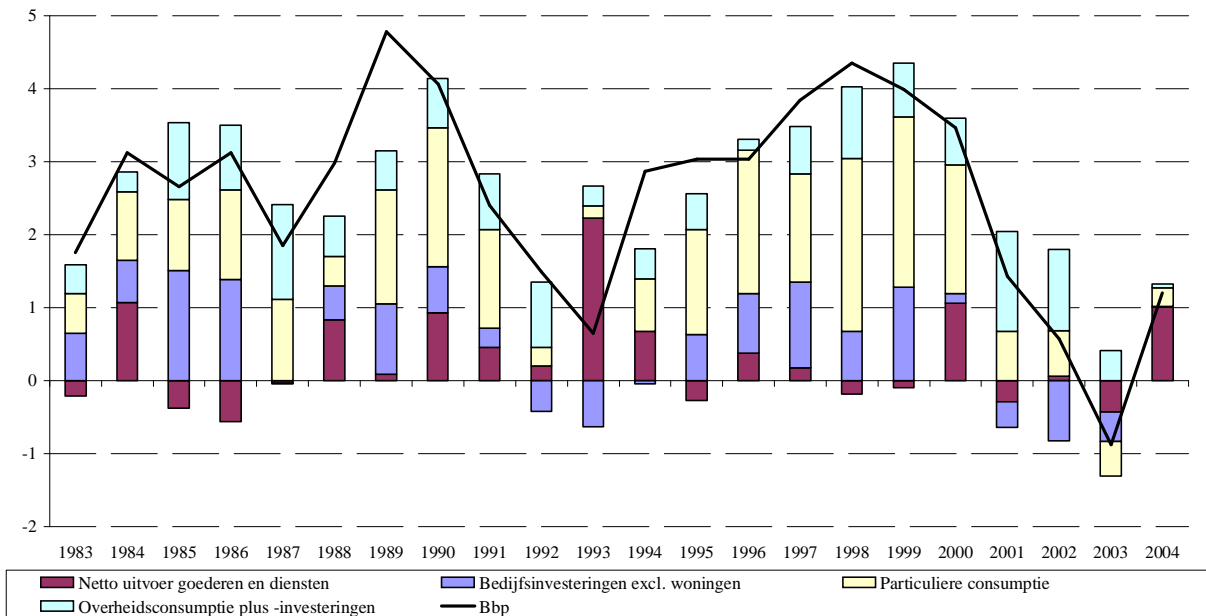
De vraag blijft vooralsnog in hoeverre in 2005 de groeibijdrage van de binnenlandse bestedingscomponenten die van de netto-uitvoer zal gaan domineren?

Deze rubriek wordt maandelijks samengesteld door Robert-Paul Berben, Ronald Bosman, Arden Reijer en Ad Stokman van de Nederlandsche Bank. A.H.J.den.Reijer@dnb.nl

Figuur 1: DNB-conjunctuurindicator

Figuur 2: Bbp groeibijdragen op jaarbasis

N.B: de groei van het bbp bestaat naast de bijdragen van de genoemde bestedingscomponenten uit de bijdragen van de investeringen in huizen, de voorraadvorming en de restpost statistische verschillen.